

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ

Βρυξέλλες, 05.1.2005
COM(2004)851 τελικό

**ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ,
ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ**

ΕΤΗΣΙΑ ΕΚΘΕΣΗ SAPARD – Έτος 2003

{SEC(2004)1719}

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στη διάρκεια του 2003, όλες οι δικαιούχες χώρες του SAPARD συνέχισαν την εφαρμογή των προγραμμάτων τους. Σε ορισμένες χώρες υλοποιήθηκαν ορισμένα πρόσθετα μέτρα τα οποία είχαν σχεδιαστεί. Πέραν από την αναφορά στις νέες εξελίξεις, η παρούσα έκθεση εστιάζεται ειδικότερα στην υλοποίηση του SAPARD και στην απορρόφηση στις δικαιούχους χώρες, όπως και στις προόδους που σημειώθηκαν όσον αφορά την επίτευξη των στόχων που καθορίζονται στον κανονισμό “SAPARD”¹ και στα αντίστοιχα προγράμματα SAPARD.

Τα πλέον ουσιώδη δεδομένα παρακολούθησης, στα οποία συνοψίζεται η παρεχόμενη από την ΕΕ στήριξη στις αντίστοιχες χώρες, έχουν χρησιμοποιηθεί κατά την προετοιμασία των παραρτημάτων, σκοπός των οποίων είναι να παρέχουν τα αναγκαία στοιχεία αναφοράς για την αξιολόγηση της σημειούμενης προόδου προς την επίτευξη των στόχων που έχουν οριστεί από τον κανονισμό SAPARD.

2. SAPARD – ΒΑΘΜΟΣ ΠΡΟΟΔΟΥ

2.1 Κατάσταση της υλοποίησης του προγράμματος

Οι κύριοι στόχοι του SAPARD, όπως παρατίθενται στον κανονισμό SAPARD είναι:

- η συμβολή στην εφαρμογή του *κοινοτικού κεκτημένου* σχετικά με την κοινή γεωργική πολιτική και τις συναφείς πολιτικές,
- η επίλυση προβλημάτων που αποτελούν προτεραιότητα και ειδικών προβλημάτων για τη βιώσιμη προσαρμογή του γεωργικού τομέα και των αγροτικών περιοχών στις δικαιούχους χώρες.

Στο πλαίσιο των στόχων αυτών, κάθε δικαιούχος χώρα καθορίζει τους εθνικούς στόχους και τις προτεραιότητές της με βάση: α) μια ανάλυση αναγκών («ανάλυση SWOT»), β) τις ενταξιακές προοπτικές, γ) τους διαθέσιμους πόρους και δ) τις εθνικές πολιτικές. Για την επίτευξη των στόχων που έχουν ορίσει στα προγράμματά τους, οι δικαιούχες χώρες μπορούν να επιλέξουν να εφαρμόσουν ένα ή περισσότερα από τα δέκα πέντε διαφορετικά μέτρα που εξειδικεύονται στον κανονισμό SAPARD. Αναλύοντας τον τρόπο με τον οποίο μια συγκεκριμένη χώρα διοχέτευσε τα κοινοτικά κεφάλαια στους διάφορους τομείς τους υπαγόμενους στα επιλεγέντα μέτρα, είναι δυνατόν να κάνουμε μια προκαταρκτική αξιολόγηση της προόδου που σημειώθηκε προς την επίτευξη των στόχων αυτών.

Όλα τα προγράμματα εστιάζονται, ειδικότερα, σε τέσσερα μέτρα κεντρικής σημασίας: α) επενδύσεις στη μεταποίηση και στην εμπορία τροφίμων, β) επενδύσεις σε γεωργικές εκμεταλλεύσεις, γ) αγροτικές υποδομές και δ) διαφοροποίηση οικονομικών δραστηριοτήτων (παράρτημα Α, πίνακας Ι).

Τα μέτρα αυτά αναφέρονται ειδικότερα στους δύο κύριους στόχους, ή αλλιώς άξονες προτεραιότητας, των προγραμμάτων: α) αναδιάρθρωση και προπαρασκευαστικές εργασίες ενόψει εφαρμογής των συναφών με το *κεκτημένο* προτύπων στον γεωργικό τομέα και β) προώθηση της βιώσιμης οικονομικής ανάπτυξης και της δημιουργίας θέσεων απασχόλησης στις αγροτικές περιοχές. Το παράρτημα Β παρέχει μια συνολική εικόνα των κεφαλαίων που διατέθηκαν και του επιπέδου ανάληψης υποχρεώσεων ανά μέτρο σε κάθε χώρα.

¹ Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1268/1999 του Συμβουλίου σχετικά με την κοινοτική στήριξη για τα προενταξιακά μέτρα που αφορούν τη γεωργία και την αγροτική ανάπτυξη στις υποψήφιες χώρες της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης κατά την προενταξιακή περίοδο (ΕΕ L 161 της 26.6.1999, σ. 87).

Τα γεωργοπεριβαλλοντικά μέτρα συμπεριλαμβάνονται σε όλα τα προγράμματα SAPARD στις δικαιούχους χώρες, εκτός από τη Σλοβενία². Τα μέτρα αυτά έχουν σχεδιαστεί ως πιλοτικές δράσεις που επιτρέπουν στις χώρες να αποκτήσουν, πριν την προσχώρησή τους³, πρακτική εμπειρία όσον αφορά την εκτέλεση γεωργοπεριβαλλοντικών δράσεων. Σχετικά με τον πρώτο άξονα προτεραιότητας, ο οποίος αφορά ειδικότερα τις επενδύσεις στις γεωργικές εκμεταλλεύσεις και τη βιομηχανία μεταποίησης τροφίμων, έχει δοθεί έμφαση στους τομείς εκείνους στους οποίους οι συναφείς με το *κεκτημένο* επενδύσεις παρουσιάζουν τις περισσότερες απαιτήσεις.

Όσον αφορά τις επενδύσεις στις γεωργικές εκμεταλλεύσεις, οι σημαντικότεροι τομείς, από την άποψη των παρουσιαζόμενων απαιτήσεων για συναφείς με το *κεκτημένο* επενδύσεις, είναι οι τομείς της ζωικής παραγωγής και, σε ορισμένο βαθμό, οι τομείς του οίνου και των οπωροκηπευτικών. Οι επενδύσεις στον τομέα της φυτικής παραγωγής εστιάζονται σε μεγάλο βαθμό στον εξορθολογισμό, την εκμηχάνιση και στη βελτίωση της αποδοτικότητας. Όπως φαίνεται από το παράρτημα Β, ένα σημαντικό μέρος των επενδύσεων αφορά, με λίγες εξαιρέσεις, σε επενδύσεις στους τομείς αυτούς.

Τα στοιχεία από την παρακολούθηση των προγραμμάτων και από τις εκθέσεις ενδιάμεσης αξιολόγησης υποδεικνύουν ότι οι επενδύσεις στους τομείς φυτικής παραγωγής έχουν προχωρήσει ταχύτερα από τις επενδύσεις στους τομείς ζωικής παραγωγής λόγω, μεταξύ άλλων, των οικονομικών προβλημάτων και κάποιας έλλειψης χρηματοοικονομικών πόρων διαθέσιμων για τους τελευταίους. Η Επιτροπή αντιμετωπίζει το ζήτημα αυτό στο πλαίσιο της συνέχειας που δίνεται στις ετήσιες εκθέσεις υλοποίησης, και, όπου είναι ενδεδειγμένο, στις εκθέσεις ενδιάμεσης αξιολόγησης (ΕΕΑ). Προς τούτο, προβαίνει σε επανεξέταση και, εφόσον παρίσταται ανάγκη, σε προσαρμογή των προγραμμάτων σύμφωνα με την πολυετή συμφωνία χρηματοδότησης (ΠΕΧΣ), με στόχο να βελτιώνεται η δυνατότητα πρόσβασης στο πρόγραμμα των τομέων εκείνων που παρουσιάζουν τις μεγαλύτερες ανάγκες στήριξης για την προετοιμασία της προσχώρησης, και με στόχο να επιτυγχάνεται ισόρροπη πρόοδος σε όλους τους τομείς που υπάγονται στο μέτρο αυτό.

Όσον αφορά τις επενδύσεις στη μεταποίηση και εμπορία τροφίμων, η ανάγκη για συναφείς με το *κεκτημένο* επενδύσεις ώστε να επιτευχθούν τα πρότυπα του *κεκτημένου* παρουσιάζεται ως περισσότερο επιτακτική στους τομείς των γαλακτοκομικών και της μεταποίησης κρεάτων. Είναι εξίσου σημαντικό να επιτευχθούν τα πρότυπα της Ευρωπαϊκής Ένωσης στους τομείς της αλιείας, του οίνου και των οπωροκηπευτικών. Ένα σημαντικό μερίδιο των επενδύσεων βάσει του μέτρου αυτού αφορά τις επενδύσεις στους τομείς με την ισχυρότερη τάση προς υψηλότερο επίπεδο δραστηριότητας στο πεδίο της περαιτέρω επεξεργασίας. Οι επενδύσεις στην πρωτογενή επεξεργασία και ειδικότερα, στα σφαγεία, αναπτύσσονται με χαμηλότερο ρυθμό. Τα στοιχεία από την παρακολούθηση των προγραμμάτων και, όπως ενδείκνυται, από τις ΕΕΑ, εμφανίζουν ότι υπάρχουν ορισμένες αναποτελεσματικές επενδύσεις, ιδιαίτερα στους τομείς της περαιτέρω επεξεργασίας. Η Επιτροπή αντιμετωπίζει τα ζητήματα αυτά στο πλαίσιο της συνέχειας που δίνεται στην ετήσια υλοποίηση και στην ΕΕΑ, αποδίδοντας ιδιαίτερη έμφαση στην επανεξέταση των προγραμμάτων με στόχο την ενδυνάμωση της εστιάσής τους σε επενδύσεις συναφείς με το *κεκτημένο* και στην προετοιμασία της προσχώρησης.

Η ομάδα που ιδιαίτερα συμβάλλει στην επίτευξη του δεύτερου άξονα προτεραιοτήτων αποτελείται από τις επενδύσεις σε αγροτικές υποδομές και από τη διαφοροποίηση των

² Στη Σλοβενία, τέτοιες δράσεις έχουν ήδη τεθεί σε εφαρμογή, ως μέρος ενός προωθημένου εθνικού προγράμματος.

³ Αυτού του είδους οι δράσεις θα αποτελέσουν υποχρεωτική συνιστώσα των μετα-ενταξιακών σχεδίων αγροτικής ανάπτυξης.

οικονομικών δραστηριοτήτων, με έμφαση στις επενδύσεις σε τοπικές υποδομές, σε δίκτυα επικοινωνίας και σε δημιουργία απασχολήσεων.

Όσον αφορά τις επενδύσεις σε αγροτικές υποδομές, οι σημαντικότερες δραστηριότητες αφορούν τις επενδύσεις σε τοπικές οδούς, σε συστήματα άρδευσης και αποχέτευσης, όπου το επίπεδο των επενδύσεων εξαρτάται από την επικρατούσα κατάσταση στις αντίστοιχες αγροτικές κοινότητες και από τους προσδιορισθέντες στόχους.

Όσον αφορά τις επενδύσεις στη διαφοροποίηση οικονομικών δραστηριοτήτων, οι σημαντικότερες δραστηριότητες αφορούν στις επενδύσεις για τη βελτίωση και ανάπτυξη εγκαταστάσεων αγροτουρισμού, σε μικρομεσαίες επιχειρήσεις μεταποίησης τροφίμων και σε τοπικούς παροχείς υπηρεσιών.

Όσον αφορά τα γεωργοπεριβαλλοντικά μέτρα, η πρόοδος που σημειώθηκε στην προετοιμασία για την υλοποίηση του μέτρου αυτού ποικίλλει στις διάφορες δικαιούχους χώρες, καθώς αυτές είτε εστίασαν τις προσπάθειές τους στη βελτίωση της αποτελεσματικότητας όσον αφορά την υλοποίηση των ήδη εγκριθέντων μέτρων προκειμένου να αυξήσουν την απορρόφηση των κονδυλίων, είτε επικέντρωσαν την προσοχή τους στην προετοιμασία των μετα-ενταξιακών γεωργοπεριβαλλοντικών μέτρων. Στην Τσεχική Δημοκρατία και στη Σλοβακία, οι αποφάσεις της Επιτροπής περί ανάθεσης της διαχείρισης της ενίσχυσης για τα γεωργοπεριβαλλοντικά μέτρα ελήφθησαν στις 19/02/2003 και στις 14/08/2003 αντίστοιχα. Μέχρι το τέλος του 2003, η Τσεχική Δημοκρατία είχε συνάψει συμβάσεις για 36 σχέδια, με συνολική ανάληψη υποχρεώσεων ύψους € 524 380 από τα κεφάλαια SAPARD. Η πρώτη πληρωμή προς την Τσεχική Δημοκρατία, του Ιανουαρίου 2004, ανήλθε συνολικά σε € 124 756.

2.2 Παρακολούθηση της εφαρμογής του προγράμματος

Το 2003 πραγματοποιήθηκαν 19 συνεδριάσεις της Επιτροπής παρακολούθησης. Τα κυριότερα θέματα συζήτησης και σχετικών αποφάσεων ήταν τα εξής: α) παρακολούθηση της υλοποίησης των προγραμμάτων SAPARD με χρησιμοποίηση των δεικτών παρακολούθησης που είχαν προηγουμένως συμφωνηθεί· β) έγκριση τροποποιήσεων στα διάφορα προγράμματα SAPARD· γ) εξέταση των εκθέσεων ΕΕΑ και δ) έγκριση των ετησίων εκθέσεων υλοποίησης πριν την υποβολή τους στην Επιτροπή.

Παρακολούθηση των αναλήψεων υποχρεώσεων

Κάθε χώρα κοινοποιούσε μηνιαία τις αναλήψεις υποχρεώσεων του οργανισμού SAPARD που αναλαμβάνονταν έναντι των τελικών δικαιούχων. Οι πληροφορίες αυτές απεδείχθησαν χρήσιμες για την συγκριτική αξιολόγηση αναφοράς, για έγκαιρη προειδοποίηση όσον αφορά την απουσία προόδου και για την αποφυγή πιθανών κινδύνων ακύρωσης των μη χρησιμοποιηθεισών πιστώσεων. Αυτό επέτρεψε στην Επιτροπή να αντιμετωπίσει σε πρώιμο στάδιο τέτοια ζητήματα, παρέχοντας στις χώρες συμβουλές ως προς τον τρόπο βελτίωσης της αποτελεσματικής υλοποίησης.

Τροποποιήσεις των προγραμμάτων

Το 2003, 9 προγράμματα SAPARD τροποποιήθηκαν με βάση 12 αποφάσεις της Επιτροπής. Για τις τροποποιήσεις αυτές ελήφθησαν υπόψη τα αποτελέσματα της εφαρμογής των προγραμμάτων στην πράξη και προπαρασκευάστηκαν περαιτέρω μέτρα ανάθεσης της διαχείρισης. (Παράρτημα Δ, πίνακας Ι).

Ενδιάμεση αξιολόγηση (ΕΕΑ)

Μέχρι το τέλος του 2003, κάθε δικαιούχος χώρα, εκτός της Ρουμανίας, είχε υποβάλει την έκθεσή της ΕΕΑ⁴. Η Επιτροπή εξετάζει τώρα τα αποτελέσματα της αξιολόγησης ενόψει γενικότερης αποτίμησης του προγράμματος.

Κονδύλιο αγροτικής πίστωσης

Εξαιτίας των δυσχερειών που αντιμετώπισαν οι γεωργοί και οι αγροτικές επιχειρήσεις στην πρόσβασή τους στις κατάλληλες πιστωτικές διευκολύνσεις για τη συγχρηματοδότηση των σχεδίων τους, η Επιτροπή εξέδωσε απόφαση σχετικά με τη χρηματοδότηση, για το 2003, της προοριζόμενης για τις ΜΜΕ διευκόλυνσης PHARE. Ενσωματώθηκε στη διευκόλυνση αυτή ένα νέο στοιχείο, υπό τη μορφή μιας επιμέρους γεωργικής πιστώσεως, με σκοπό την ενδυνάμωση της ικανότητας του χρηματοπιστωτικού τομέα να παρέχει τέτοιας φύσεως υπηρεσίες στους γεωργούς και στις αγροτικές επιχειρήσεις, οι οποίες, όταν εφαρμοστούν, θα βελτιώσουν την πρόσβαση σε πιστώσεις των γεωργών και των μικρομεσαίων επιχειρήσεων στις αγροτικές περιοχές.

2.3 Μεταβολές του νομοθετικού πλαισίου

Με τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 696/2003 αυξήθηκαν τα ανώτατα όρια των χορηγούμενων βάσει του Sapard ενισχύσεων στην περίπτωση επέλευσης εξαιρετικών φυσικών καταστροφών⁵.

Με τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 188/2003⁶ θεσπίστηκαν λεπτομερείς κανόνες για τις περιπτώσεις επέλευσης εξαιρετικών φυσικών καταστροφών και καθορίστηκαν νέες καταληκτικές προθεσμίες για την ακύρωση πιστώσεων, εξασφαλίζοντας έτσι την ίση μεταχείριση όλων των δικαιούχων χωρών, παρατείνοντας τις σχετικές προθεσμίες. Τα κονδύλια για τις κατανομές των ετών 2000 και 2001 παρατάθηκαν αντίστοιχα μέχρι το 2004 και 2005. Οι κατανομές των ετών 2002 και 2003 παρατάθηκαν μέχρι το 2006.

Οι μεταβολές αυτές καταχωρήθηκαν αναλυτικά στην έκθεση του 2002.

2.4 Ετήσια χρηματοδοτική συμφωνία 2003

Η ΕΧΣ 2003 παρουσιάστηκε στις αρχές του 2003 με σκοπό να είναι όσο το δυνατόν ενωρίτερα διαθέσιμες οι πιστώσεις για τις διάφορες δικαιούχες χώρες. Επιπλέον, με αυτήν τροποποιούνται οι προηγούμενες ΕΧΣ και ΠΕΧΣ, ορίζεται η κοινοτική συνεισφορά στα πλαίσια του προϋπολογισμού 2003 (560 εκατομ. €), γίνεται προσαρμογή των διατάξεων που αφορούν την υποβολή αιτήσεων για πληρωμές από την Επιτροπή, ευθυγραμμίζονται οι προβλεπόμενες διαδικασίες δημοσίων προμηθειών προς αυτές του δημοσιονομικού κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1605/2002⁷, διευκρινίζεται ότι οι διαδικασίες δημοσίων συμβάσεων θα είναι διαφανείς, άνευ διακρίσεων και δεν θα οδηγούν σε συγκρούσεις συμφερόντων, και τέλος αποσαφηνίζει τον ορισμό των “παρατυπιών”, της “απάτης” και τους όρους για τη συγχρηματοδότηση των γενικών εξόδων⁸ ενός δεδομένου σχεδίου.

⁴ Η Ρουμανία υπέβαλε την έκθεσή της στις 17/05/2004.

⁵ ΕΕ L 99 της, 17.4.2003, σ. 24.

⁶ ΕΕ L 27 της 1.2.2003, σ. 14.

⁷ Για τον δημοσιονομικό κανονισμό που εφαρμόζεται στον γενικό προϋπολογισμό των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (ΕΕ L 248 της 16.9.2002, σ. 1).

⁸ Στα γενικά έξοδα ενός δεδομένου σχεδίου συμπεριλαμβάνονται αυτά για αρχιτέκτονες, μηχανικούς, συμβούλους, και αμοιβές νομικών, το κόστος μελετών σκοπιμότητας για την προετοιμασία και/ή

Το 2004, και μέσω τροποποίησης της ΕΧΣ 2003 (παράρτημα Γ, πίνακας Ι) τέθηκαν στη διάθεση των δικαιούχων χωρών πρόσθετοι οικονομικοί πόροι συνολικού ύψους 3,9 εκατομ. €).

2.5 Εκτέλεση το 2003 – Χρηματοδοτικά και δημοσιονομικά ζητήματα

Όσον αφορά τις διαθέσιμες δημοσιονομικές πιστώσεις και την εκτέλεση του προϋπολογισμού το 2003 βλέπε παράρτημα Γ, πίνακα ΙΙ.

2.5.1 Αναλήψεις υποχρεώσεων

Οι προβλεπόμενες για το SAPARD πιστώσεις ανάληψης υποχρεώσεων βάσει του προϋπολογισμού 2003 καθορίστηκαν στα 564 εκατομ. €, από τα οποία 560 εκατομ. € καταχωρίστηκαν στο άρθρο Β7-010, και 4 εκατ. € στο άρθρο Β7-010Α για τη διοικητική διαχείριση.

Στις 23/12/2003, το ποσό που δεν χρησιμοποιήθηκε από την Επιτροπή για διοικητικούς σκοπούς, βάσει του άρθρου 7 παράγραφος 4 του κανονισμού SAPARD (κονδύλιο Β7-010Α) ύψους 3,9 εκατομ. €, διατέθηκε στο άρθρο Β7-010Α (κονδύλιο για τα προγράμματα) και μεταφέρθηκε στο έτος 2004. Καμία ανάληψη υποχρέωσης δεν μεταφέρθηκε από το έτος 2002 και καμία ανάληψη υποχρέωσης δεν ακυρώθηκε το 2003.

2.5.2 Πιστώσεις πληρωμών

Οι πιστώσεις πληρωμών καθορίστηκαν στο ποσό των 428,9 εκατομ. € για το άρθρο Β7-010 του προϋπολογισμού (μετά από συνολική μεταφορά 10 εκατομ. €), και στα 4 εκατομ. € (από τα οποία 3,9 εκατομ. € μεταφέρθηκαν στο 2004) για το άρθρο Β7-010Α.

Καμία πίστωση πληρωμής δεν μεταφέρθηκε από το 2002. Πιστώσεις πληρωμών ύψους 169,4 εκατομ. € δεν χρησιμοποιήθηκαν εντός του 2003 και ακυρώθηκαν. Ο κυριότερος λόγος για αυτό ήταν ότι η Ρουμανία, για την οποία η σχετική απόφαση ανάθεσης εκδόθηκε τον Ιούλιο του 2002, δεν υπέβαλε αίτηση επιστροφής των οποιωνδήποτε δαπανών που θα χρεώνονταν στον προϋπολογισμό του 2003, και ότι η άντληση κεφαλαίων στην Πολωνία ήταν ασθενέστερη από την προβλεφθείσα, ειδικότερα στη διάρκεια του πρώτου εξαμήνου του έτους. Το μερίδιο των χωρών αυτών στις συνολικές πιστώσεις πληρωμών ανέρχεται στο 61% περίπου.

Οι πληρωμές για διοικητική υποστήριξη, συνολικού ύψους 82 900 €, αφορούσαν 3 σεμινάρια. Οι συνολικές πληρωμές για τα προγράμματα, που διενεργήθηκαν εντός του 2003, ανήλθαν σε 263 378 761 €.

Χορηγήθηκε επίσης εντός του 2003 μια δεύτερη δόση προκαταβολών που αφορούσαν 4 χώρες (παράρτημα Γ, πίνακας ΙΙΙ).

Οι πληρωμές για την επιστροφή των πραγματικών δαπανών, όπως αναφέρονταν στις αιτήσεις δαπανών προς πληρωμή, διενεργήθηκαν όπως εμφανίζεται στο παράρτημα Γ, πίνακα ΙΙΙ. Όσον αφορά την Πολωνία και τη Σλοβακία, ήταν η πρώτη φορά που διενεργήθηκαν για τις χώρες αυτές πληρωμές άλλες πέραν των προκαταβολών.

Επίσης, ελήφθησαν οι πρώτες αιτήσεις πληρωμής από την Ουγγαρία (τον Ιούλιο και τον Οκτώβριο, ύψους 0,3 εκατομ. €) και από τη Ρουμανία (τον Νοέμβριο του 2003, για

υλοποίηση του σχεδίου, όπως και τα έξοδα αγοράς ευρεσιτεχνιών και αδειών εκμετάλλευσης, που είναι άμεσα συναφή με το εν λόγω σχέδιο.

0,5 εκατομ. €). Οι αιτήσεις αυτές παρέμεναν στο τέλος του 2003 εκκρεμείς λόγω απουσίας της αναγκαίας τεκμηρίωσης.

Οι συνολικές αναλήψεις πιστώσεων προς τις δικαιούχους χώρες ανήλθαν, στο τέλος του 2003, σε 2,183 δισεκατ. € και κάλυπταν τις ΕΧΣ 2000–2003.

Οι πληρωμές της Επιτροπής προς τις δικαιούχους χώρες από την έναρξη του προγράμματος μέχρι το τέλος του 2003 ανήλθαν σε 417,6 εκατομ. €, από τα οποία 207,6 εκατομ. € αποτελούσαν προκαταβολές και 210 εκατομ. € επιστροφές ποσών βάσει των δηλώσεων δαπανών (παράρτημα Γ, πίνακας IV).

3. ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΣΧΕΤΙΚΕΣ ΜΕ ΤΗΝ ΑΝΑΘΕΣΗ ΤΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ, ΤΟΥΣ ΛΟΓΙΣΤΙΚΟΥΣ ΚΑΙ ΛΟΙΠΟΥΣ ΕΛΕΓΧΟΥΣ

3.1 Κατάσταση προόδου στην ανάθεση της διαχείρισης

Μέχρι το τέλος του 2002, κάθε δικαιούχος χώρα ήταν σε θέση να θέτει σε εφαρμογή ορισμένα από τα προβλεπόμενα βάσει του SAPARD μέτρα. Το 2003, οι υπηρεσίες της Επιτροπής εστίασαν την προσοχή τους στο ονομαζόμενο “δεύτερο κύμα” ανάθεσης της διαχείρισης, που καλύπτει τα εναπομένοντα μέτρα ή ένα μέρος των μέτρων αυτών.

Εκδόθηκαν σχετικές αποφάσεις όσον αφορά έξι χώρες (παράρτημα Δ, πίνακας II). Στο τέλος του 2003, σε 8 χώρες, τα καλυπτόμενα από αποφάσεις ανάθεσης της διαχείρισης μέτρα αντιπροσώπευαν ποσοστό άνω του 90% του διαθέσιμου για το SAPARD προϋπολογισμού.

Οι διενεργηθέντες μετά τις αναθέσεις έλεγχοι αποσκοπούσαν επίσης στην προετοιμασία των απομεινών αποφάσεων για την Εσθονία, την Ουγγαρία και τη Σλοβενία, οι οποίες εκδόθηκαν εντός του 2004.

Μετά από το πρώτο κύμα ανάθεσης της διαχείρισης, επιτεύχθηκε η παρακολούθηση των υφιστάμενων συστημάτων, με τη διενέργεια επιτόπιων ελέγχων στην Ουγγαρία, την Πολωνία και τη Ρουμανία. Συστάσεις για βελτιώσεις απευθύνθηκαν στις ενδιαφερόμενες αρχές.

3.2 Απόφαση εκκαθάρισης λογαριασμών

Όλες οι χώρες, εκτός της Ουγγαρίας και της Ρουμανίας, δήλωσαν δαπάνες για το 2002.

Οι υπηρεσίες της Επιτροπής διενήργησαν τις δικές τους επαληθεύσεις των υποβληθέντων στοιχείων, πριν προβούν στην εκκαθάριση των λογαριασμών. Προς το σκοπό αυτό, πραγματοποιήθηκαν διάφορες αποστολές ελέγχου στους οργανισμούς SAPARD, τα εθνικά ταμεία και τους φορείς πιστοποίησης όλων των χωρών, με εξαίρεση τη Ρουμανία, όπου πραγματοποιήθηκε απλός λογιστικός έλεγχος.

Με την απόφαση της Επιτροπής, της 31/10/2003, έγινε η εκκαθάριση των λογαριασμών 2002 για όλες τις δικαιούχους χώρες. Η απόφαση αυτή ελήφθη με την επιφύλαξη των μεταγενέστερων αποφάσεων που αφορούν τον αποκλεισμό των δαπανών που δεν έχουν ακόμη εκτελεσθεί σύμφωνα με την ΠΕΧΣ.

3.3 Απόφαση για το σύννομο χαρακτήρα της εκκαθάρισης

Τον Σεπτέμβριο ξεκίνησε μια διαδικασία διερεύνησης του ελέγχου συμμόρφωσης, με αποτέλεσμα να έχουν διενεργηθεί, μέχρι το τέλος του έτους, πέντε σχετικοί έλεγχοι. Οι εγκεκριμένοι οργανισμοί και οι τοπικοί φορείς που είναι αρμόδιοι για τη διαχείριση και τον έλεγχο των μέτρων SAPARD που υλοποιούνται στη Βουλγαρία, την Εσθονία, τη Λιθουανία, τη Λετονία και τη Σλοβενία, υποβλήθηκαν σε διεξοδική επαλήθευση των διαδικασιών που

εφαρμόζουν. Εξετάστηκαν επίσης δειγματοληπτικά επιλεγέντες φάκελοι πληρωμών, ενώ διενεργήθηκαν ορισμένες επιτόπιες επιθεωρήσεις σε τελικούς δικαιούχους.

Οι ελεγκτές εστίασαν ιδιαίτερα το ενδιαφέρον τους στις συγκεκριμένες απαιτήσεις της ΠΧΣ που θεωρούντο ότι παρουσιάζουν υψηλότερο βαθμό κινδύνου όσον αφορά: α) τις αρχές χρηστής χρηματοοικονομικής διαχείρισης και, ειδικότερα, τις εξοικονομήσεις και την αποτελεσματικότητα κόστους· β) προβλήματα διπλής χρηματοδότησης ή αλληλεπικάλυσης χρηματοδοτήσεων· γ) δαπάνες μη επιλέξιμες για κοινοτική συγχρηματοδότηση βάσει του SAPARD· δ) τα κριτήρια επιλεξιμότητας που περιέχονται στα προγράμματα αγροτικής ανάπτυξης για κάθε μέτρο· ε) την έκταση και την ποιότητα των διενεργούμενων ελέγχων· στ) τις μεταβολές στο προσωπικό που θεωρούνται ως “πρόσωπα κλειδιά”· ζ) τις συμβάσεις δημοσίων προμηθειών και η) συγκεκριμένες καταγγελίες.

Οι ενδιαφερόμενες αρχές τηρήθηκαν ενήμερες για τις επισημανθείσες αδυναμίες μέσω επιστολής παρατηρήσεων που τους απευθύνθηκε. Θα εξεταστεί το ενδεχόμενο εφαρμογής δημοσιονομικών διορθώσεων στις επίμαχες δαπάνες, όταν ολοκληρωθεί η ανωτέρω έρευνα.

3.4 Αποτροπή του κινδύνου ενδεχόμενων αποδεσμεύσεων

Οι νέες προθεσμίες ακύρωσης των αναλήψεων υποχρεώσεων πρόκειται να ισχύσουν από το τέλος του 2004. Οι πρόσφατες εξελίξεις υποδεικνύουν ότι δεν πρόκειται να υπάρξουν αποδεσμεύσεις πιστώσεων.

3.5 Έργο που επιτελέστηκε από το Ελεγκτικό Συνέδριο

Καθόλη τη διάρκεια του 2003, το Ελεγκτικό Συνέδριο συνέχισε τη στενή παρακολούθηση της εκτέλεσης του SAPARD. Η κύρια παρατήρηση που έγινε στην Ετήσια Έκθεση 2002 ήταν ο αργός ρυθμός υλοποίησης, και ως αποτέλεσμα αυτού, το ποσό των μη χρησιμοποιηθεισών δημοσιονομικών πιστώσεων, οι οποίες ακυρώθηκαν. Το 2003, το Ελεγκτικό Συνέδριο άρχισε επίσης την εκπόνηση μιας ειδικής για το SAPARD έκθεσης, η οποία τελικά υποβλήθηκε στην Επιτροπή στις 19/02/2004.

3.6 Πληροφορίες σχετικά με τις δραστηριότητες της OLAF όσον αφορά τις κοινοποιήσεις, εκ μέρους των δικαιούχων χωρών, παρατυπιών στα πλαίσια του SAPARD

Το 2003, όλες οι δικαιούχες χώρες, με εξαίρεση τη Ρουμανία και την Ουγγαρία, έλαβαν πληρωμές από την Επιτροπή, που τις υποχρέωναν να υποβάλουν αναφορές για τις παρατυπίες. Τέθηκαν υπόψη της OLAF 14 περιπτώσεις παρατυπιών. Η έγκαιρη διαβίβαση των σχετικών πληροφοριών στην Εσθονία απέτρεψε παρατυπία σε μια πρόδηλη σύγκρουση συμφερόντων. Η πείρα αποδεικνύει ότι οι περισσότερες παρατυπίες προκύπτουν από τη λανθασμένη εφαρμογή της νομοθεσίας που διέπει τις δημόσιες συμβάσεις ή από την υποβολή λάθος εγγράφων.

Η OLAF, συνεργαζόμενη με τις δικαιούχες χώρες που υπέβαλαν τις κοινοποιήσεις, κίνησε διάφορες διαδικασίες έρευνας.

4. ΣΕΜΙΝΑΡΙΑ

Τον Μάιο πραγματοποιήθηκε ένα σεμινάριο, στην Pardubice, της Τσεχικής Δημοκρατίας, με θέμα την ανάπτυξη και προώθηση τοπικών πρωτοβουλιών στις δικαιούχες χώρες. Δόθηκε έτσι η ευκαιρία για μια ανταλλαγή απόψεων όσον αφορά την υλοποίηση του SAPARD, και ειδικότερα τις εργασίες στις οποίες συμμετέχουν οι ΜΚΟ. Τα κράτη μέλη και οι δικαιούχες χώρες αντάλλαξαν απόψεις σχετικά με τη συμμετοχή τοπικών φορέων στην ανάπτυξη

αποτελεσματικών εταιρικών σχέσεων σε τοπικό επίπεδο όπως και με τις κεντρικές διοικήσεις με σκοπό την υποστήριξη της υλοποίησης του SAPARD.

Μια δεύτερη σειρά εργαστηρίων αξιολόγησης αποσκοπούσε στο να βοηθηθεί κάθε δικαιούχος χώρα στο έργο της για τη διαχείριση των ενδιάμεσων αξιολογήσεων, εργαστήρια που πραγματοποιήθηκαν σε όλες τις χώρες, με εξαίρεση τη Σλοβενία. Αποτέλεσμα των εργαστηρίων ήταν να διαμορφωθούν ενισχυμένες κατευθυντήριες γραμμές της Επιτροπής όσον αφορά την ενδιάμεση αξιολόγηση, με τις οποίες να εξασφαλίζεται ότι η διαδικασία αξιολόγησης θα είναι διεξοδική και έγκαιρη και θα αντιμετωπίζει τα ειδικά ζητήματα που θέτουν οι αξιολογητές.

5. Η ΜΕΤΑΒΑΣΗ ΣΤΟ ΜΕΤΑ-ΕΝΤΑΞΙΑΚΟ ΣΤΑΔΙΟ

Καθώς 8 από τις 10 δικαιούχους χώρες έγιναν κράτη μέλη το Μάιο του 2004, η Επιτροπή έλαβε ορισμένα μέτρα ώστε να διευκολύνει τη μετάβαση από το SAPARD στα μετά την προσχώρηση μέτρα αγροτικής ανάπτυξης. Πρόκειται για:

- Τη διοργάνωση ενός σεμιναρίου σχετικά με τα “Μετα-ενταξιακά μέσα αγροτικής ανάπτυξης” το Μάρτιο του 2003, στη διάρκεια του οποίου παρουσιάστηκαν οι κατευθύνσεις για τη μετάβαση από το SAPARD στα ανωτέρω χρηματοδοτικά μέσα.
- Την προετοιμασία του νομικού πλαισίου, με βάση τα άρθρα 32 παράγραφος 5 και 33 παράγραφος 5 της πράξης προσχώρησης, το οποίο χρησιμεύει κυρίως για την αντιμετώπιση των εξής ζητημάτων:
 - Κανόνες για τη διευκόλυνση της μετάβασης από το SAPARD προς τα διαθέσιμα για τα κράτη μέλη μέσα προγραμματισμού. Με τους κανόνες αυτούς προσδιορίζεται ο χρόνος στον οποίο τα νέα κράτη μέλη οφείλουν να διακόψουν τη σύναψη συμβάσεων βάσει του SAPARD, όπως και ο τρόπος χειρισμού των έργων που έχουν ανατεθεί βάσει του SAPARD, η χρηματοδότηση όμως των οποίων δεν ήταν επαρκής.
 - Κανόνες σχετικοί με τη συνέχιση της εφαρμογής της ΕΧΣ και της ΠΕΧΣ στα νέα κράτη μέλη μέχρι την περάτωση των προγραμμάτων SAPARD, συμπεριλαμβανομένων ορισμένων αναγκαίων προσαρμογών των συμφωνιών αυτών, ώστε να λαμβάνεται υπόψη το νέο καθεστώς των χωρών αυτών, ως κρατών μελών.

Οι παραπάνω διατάξεις εγκρίθηκαν από την Επιτροπή εντός του 2004.